

Direkcija nacionalnih centara za borbu protiv
krivotvorenja, analizu novčanica i analizu kovanog
novca

STATISTIČKI PODACI O REGISTRIRANIM KRIVOTVORENIM NOVČANICAMA I KOVANICAMA

1. siječnja – 31. prosinca 2021.

Sadržaj

Krivotvorene novčanice kune	3
Krivotvorene novčanice ostalih valuta	4
Krivotvorene kovanice	5

Krivotvorene novčanice kune

Tijekom 2021. godine iz optjecaja je izdvojeno 198 komada krivotvorenih novčanica kune, što je povećanje od 26,1% u odnosu na broj krivotvorenih novčanica kune registriranih u 2020. godini, kada je iz optjecaja izdvojeno 157 komada krivotvorenih novčanica kune.

Uzme li se u obzir da je prosječno u 2021. godini u optjecaju bio 291,1 milijun komada novčanica kune, može se utvrditi da je na 1 milijun komada originalnih novčanica u optjecaju tijekom navedenog razdoblja evidentirano prosječno 0,7 komada krivotvorenih novčanica kune.

Godišnje kretanje broja krivotvorenih novčanica kune izdvojenih iz optjecaja od 2012. do 2021. nalazi se u Tablici 1.

Tablica 1.

Broj izdvojenih i registriranih krivotvorenih novčanica kune, razdoblje od 2012. do 2021.

Godina	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj krivotvorenih novčanica kune	315	515	330	519	435	253	499	506	157	198

Najčešće krivotvoren apoen domaće valute bila je novčanica od 200 kuna, koji s 98 komada registriranih primjeraka čini udio od 49,5% u ukupnoj količini registriranih krivotvorenih novčanica kune. Krivotvorene novčanice apoena 500, 50 i 1000 kuna zajedno čine udio od 40,9% u ukupnoj količini registriranih krivotvorenih novčanica kune (Tablica 2.).

Tablica 2.

Udio pojedinih apoena u ukupnoj količini registriranih krivotvorenih novčanica kune

Apoen	5 kn	10 kn	20 kn	50 kn	100 kn	200 kn	500 kn	1000 kn
Udio u ukupnoj količini	0,0%	2,5%	2,0%	11,1%	5,1%	49,5%	19,2%	10,6%

Od siječnja do prosinca 2021. ukupno je registrirano 807 komada krivotvorenih novčanica svih valuta, što je povećanje od 77,8% u odnosu na ukupan broj krivotvorenih novčanica svih valuta registriranih u istom razdoblju 2020. godine. Krivotvorine kune, s ukupno registriranih 198 komada, čine udio od 24,5% (Tablica 3.) u ukupnoj količini registriranih krivotvorenih novčanica svih valuta izdvojenih iz optjecaja.

Tablica 3.

Udio pojedinih valuta u ukupnoj količini registriranih krivotvorenih novčanica izdvojenih iz optjecaja

Valuta	HRK	EUR	USD	CHF	GBP	DEM	SEK
Udio u ukupnoj količini	24,5%	28,3%	42,9%	2,4%	1,7%	0,1%	0,1%

Krivotvorene novčanice ostalih valuta

U ukupnoj količini od 807 komada krivotvorenih novčanica svih valuta izdvojenih iz optjecaja najveći je udio od 42,9% krivotvorenih novčanica američkog dolara, slijede krivotvorene novčanice eura s udjelom od 28,3%, krivotvorene novčanice švicarskog franka s udjelom od 2,4%, funte sterlinga s udjelom od 1,7% te krivotvorene novčanice njemačke marke i švedske krune s udjelima od po 0,1% po valuti.

Tijekom 2021. godine iz optjecaja je izdvojeno 228 komada krivotvorenih novčanica eura, što je smanjenje za 3,8% u odnosu na broj krivotvorenih novčanica eura evidentiranih tijekom 2020., kada je iz optjecaja izdvojeno 237 komada krivotvorenih novčanica eura. Godišnje kretanje broja krivotvorenih novčanica eura izdvojenih iz optjecaja na području Republike Hrvatske u razdoblju od 2012. do 2021. prikazano je u Tablici 4.

Tablica 4.

Broj izdvojenih i registriranih krivotvorenih novčanica eura, razdoblje od 2012. do 2021.

Godina	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj krivotvorenih novčanica eura	861	863	770	749	897	785	1.488	4.280	237	228

Iz optjecaja su u najvećem broju izdvojene krivotvorine od 50 eura s udjelom od 38,6% u ukupnom broju registriranih krivotvorenih novčanica eura te novčanice od 20 i 100 eura, koje zajedno čine udio od 38,2% u ukupnoj količini registriranih krivotvorenih novčanica eura (Tablica 5.).

Tablica 5.

Udio pojedinih apoena u ukupnoj količini registriranih krivotvorenih novčanica eura

Apoen	5 €	10 €	20 €	50 €	100 €	200 €	500 €
Udio u ukupnoj količini	0,4%	7,5%	22%	38,6%	16,2%	6,1%	9,2%

Krivotvorene kovanice

Tijekom 2021. godine iz optjecaja je izdvojeno 8.075 komada krivotvorenoga kovanog novca, od čega 1 komad krivotvorenoga kovanog novca kuna apoena 5 kuna i 8.074 komada krivotvorenih kovanica eura. U odnosu na 2020. godinu, kada je iz optjecaja bilo izdvojeno 817 komada krivotvorenih kovanica eura, količina registriranih krivotvorenih kovanica eura povećala se za 888,3%. Navedeno povećanje posljedica je aktivnosti provjere i prilagodbe uređaja za obradu novčanica i kovanica, koje Hrvatska narodna banka intenzivno provodi kod banaka s ciljem uspješnog i pravovremenog otkrivanja krivotvorina, kao i edukacije u sklopu Nacionalnog programa obuke. Godišnje kretanje broja krivotvorenih kovanica eura izdvojenih iz optjecaja na području Republike Hrvatske u razdoblju od 2012. do 2021. prikazano je u Tablici 6.

Tablica 6. Broj izdvojenoga i registriranoga krivotvorenoga kovanog novca eura, razdoblje od 2012. do 2021.

Godina	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj krivotvorenih kovanica eura	537	453	442	288	204	124	166	128	817	8.074

Iz optjecaja je izdvojen 7.371 komad krivotvorina od 2 eura, 466 komada krivotvorina od 1 eura i 237 komada od 50 centa, s udjelima u ukupnoj količini evidentiranoga krivotvorenoga kovanog novca eura prikazanima u Tablici 7.

Tablica 7.

Udio pojedinih apoena u ukupnoj količini registriranih krivotvorenih kovanica eura

Apoen	0,5 €	1 €	2 €
Udio u ukupnoj količini	2,9%	5,8%	91,3%

Godišnje kretanje broja krivotvorenih kovanica kuna izdvojenih iz optjecaja na području Republike Hrvatske u razdoblju od 2012. do 2021. prikazano je u Tablici 8.

Tablica 8. Broj izdvojenoga i registriranoga krivotvorenoga kovanog novca kuna, razdoblje od 2012. do 2021.

Godina	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj krivotvorenih kovanica kuna	20	9	11	7	8	4	2	3	3	1

Krivotvorine registrirane u 2021. nisu izazvale znatniju financijsku štetu niti su količinom i kvalitetom izrade izazvale poremećaje u poslovanju s gotovim novcem u specijaliziranim institucijama ili u javnosti. Jedan od razloga neznatnog povećanja broja krivotvorenih novčanica kuna u tijekom 2021. godine u odnosu na prethodnu 2020. jesu ublažene mjere opreza radi sprječavanja širenja pandemije virusa SARS-CoV-2, a koje se odnose na otvaranje ugostiteljskih i sportskih objekata, ublažavanje ograničavanja broja potrošača u trgovačkim lancima kao i ukidanje ograničenja putničkog prometa, a što je sve bilo na snazi većim dijelom 2020. godine.

U poslovanju s gotovim novcem uvijek su prisutni rizici pojave i zaprimanja krivotvorenog gotovog novca te rizici prijekave. Tehničkom analizom krivotvorenih novčanica utvrđeno je da krivotvoritelji često imitiraju pojedina zaštitna obilježja poput zaštitne niti, vodenog znaka, holograma i optički promjenjive boje pa Hrvatska narodna banka poziva građane na pojačan oprez, a institucije i tvrtke koje posluju s gotovim novcem na primjenu odluka HNB-a o uvjetima obrade i redistribuiranja novčanica.

Krivotvorene je novčanice lako prepoznati, dovoljno je provjeriti nekoliko njihovih obilježja primjenjujući jednostavnu metodu "OSJETI – POGLEDAJ – TITRAJ – PROVJERI" opisanu na internetskim stranicama Hrvatske narodne banke. Kako bi još više približila provjeru autentičnosti novčanica javnosti, Hrvatska narodna banka izdala je seriju edukacijskih videa o zaštitnim obilježjima novčanica kuna. Za svaki apoen novčanice kune snimljena je videoanimacija u kojoj je detaljno opisan postupak provjere autentičnosti. Edukacijske videoanimacije mogu se naći na internetskim stranicama Hrvatske narodne banke ili na YouTube kanalu Hrvatske narodne banke.

Hrvatska narodna banka od 2009. provodi Nacionalni program za obuku zaposlenika banaka i financijskih institucija za postupak provjere autentičnosti novčanica i kovanog novca. Tijekom 2021. razvijena je i mrežna edukacijska aplikacija Nacionalni program obuke koja se sastoji od četiri edukacijska programa. Do sada su u rad pušteni edukacijski programi za obveznike Odluke o postupanju s neprikladnim i sumnjivim gotovim novcem (NN, br. 30/2021.) i specijalistička edukacija za zaposlenike Ministarstva unutarnjih poslova koji se u svakodnevnom radu susreću s krivotvorenim gotovim novcem. Pojednosti o programu i postupak prijave u mrežnu edukacijsku aplikaciju objavljeni su na internetskim stranicama Hrvatske narodne banke. U pripremi je edukacija za zaposlenike u maloprodaji i javnost koja će biti puštena u rad polovicom ove godine.

HRVATSKA NARODNA BANKA

Sektor za gotov novac

Direkcija nacionalnih centara za borbu protiv krivotvorenja,
analizu novčanica i analizu kovanog novca

Trg hrvatskih velikana 3
HR-10002 Zagreb

Telefon: 01 4596 376

Telefaks: 01 4610 549

E-pošta: ncc.hr@hnb.hr

www.hnb.hr

NCBK

NCAN

NCAK